

Aspekty vybraných bankových služieb pre finančných spotrebiteľov

Ľubomír Čunderlík¹

Some Legal Aspects of Certain Banking Services for Financial Consumers

Abstract

Banking services are obviously subject to free competition. Despite of that fact, there are special regulatory rules governing certain banking services that can be provided only to the specific group of people. The main condition is to achieve a defined age. Legal conditions for granting such banking services may seem at first sight as discriminatory. A detailed analysis of the relevant legislation in this article (especially Act on Banks) shows that it is provided as a legitimate benefit of certain groups of individuals – financial consumers, which may be identified as so-called positive action.

Key words

Banking Services, Financial Consumers, Basic Banking Product, Payment Account with Basic Features (Standard Account), Mortgage Loan for Young Mortgagor, State Interest Subsidy for Young People, Loans for Young Married Couples, State Interest Subsidy for Young Married Couples

JEL Classification: K39

Úvod

Príspevok sa zameriava na určitú homogénnu skupinu bankových služieb, pre ktorú je charakteristická profilácia na finančných spotrebiteľov, ktorí sú tzv. slabšou zmluvnou stranou zmluvy o poskytnutí finančnej služby. V rámci tejto skupiny bude naším cieľom analýza existujúceho právneho stavu vybraných bankových produktov, ktoré sa poskytujú vytypovaným kategóriám finančných spotrebiteľov ako určitá forma zvýhodnenia týchto kategórií. Selekcia bankových produktov na bežne poskytované celému portfóliu retailových klientov a na zvýhodnené bankové produkty profilované iba na niektorých finančných spotrebiteľov pritom môže spočívať v rôznych dôvodoch, ako je napríklad podpora bývania mladých. V závere príspevku predostrieme legitimitu takýchto prostriedkov, ktoré by sa mohli javiť na prvý pohľad ako diskriminujúce ostatné skupiny finančných spotrebiteľov.

---

¹ doc. JUDr. Ľubomír Čunderlík, PhD.; Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra finančného práva, Šafárikovo námestie 6, 810 00 Bratislava; E-mail: lubomir.cunderlik@flaw.uniba.sk

1 Metodika práce

Cieľom predloženého príspevku je rozbor a komplexné prezentovanie aktuálneho právneho stavu určitého typu bankových služieb, ktoré komerčné banky ex lege poskytujú alebo môžu fakultatívne poskytovať finančným spotrebiteľom za splnenia reštriktívnych podmienok, ktoré sa môžu javiť ako diskriminačné, prípadne zvýhodňujúce týchto spotrebiteľov. Príspevok je výsledkom použitia metód syntézy, analýzy, dedukcie a indukcie, metódy abstrakcie a komparácie. Pri jeho spracovaní bolo nevyhnutné uplatniť aj metódu deskripcie, a to za účelom sumarizácie súčasného právneho stavu analyzovaných bankových produktov, ktoré sú cieleňé na vybranú skupinu finančných spotrebiteľov, a to s dôrazom na ich legitímne zvýhodnenie a podporu. Príspevok preto predstavuje teoretický a pozitívno-právny článok.

2 Výsledky a diskusia

2.1 Zvýhodňujúce bankové produkty

Komerčné banky v súčasnosti poskytujú bankové služby pre finančných spotrebiteľov,² ktoré svojou povahou (najmä v kombinácii s vekom prijímateľa služby) predstavujú pomerne zvýhodnené bankové produkty. K ich zavádzaniu sa pristúpilo zásadne vo vzťahu k bankám, nie k nebankovým poskytovateľom finančných služieb. Dôvodom je jednak európska právna úprava, ktorá niektoré z týchto produktov viaže výlučne na banky,³ jednak funkcia a významné postavenie samotných bánk v ekonomike štátu, ktoré sú odlišné od menších nebankových podnikateľských subjektov.⁴

Všetky takéto bankové produkty sú poskytované na základe a v medziach platnej právnej úpravy, pričom v súlade s ňou používajú aj príslušné (zákonné) označenie. Nejde teda o balík služieb, ktorý by banka poskytovala výlučne ako marketingový nástroj na získanie komparatívnej výhody v porovnaní s inou bankou, aj keď nie je vylúčené súčasné napĺňanie tejto funkcie pri poskytovaní tohto typu produktov. Ich poskytovanie preto nie je viazané na voľnú komerčnú úvahu banky o štruktúre a podmienkach bankového produktu ako i dobe jeho poskytovania, ale má trvácnejší charakter (znak dlhodobého poskytovania) a vykazuje stabilné zloženie produktu v zmysle predpísania

² Finančného spotrebiteľa je tu potrebné chápať v zmysle ustanovenia § 1 ods. 3 písm. c) zákona č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V súlade s ním je potom finančným spotrebiteľom spotrebiteľ na finančnom trhu, s ktorým pri ponúkaní finančnej služby alebo pri uzatváraní alebo plnení spotrebiteľskej zmluvy o poskytnutí finančnej služby koná dohliadaný subjekt alebo osoba konajúca v mene alebo na účet dohliadaného subjektu. Spotrebiteľom je však iba fyzická osoba, ktorá nekoná pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania (pozri ustanovenie § 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, obdobne ustanovenie § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

³ Naproti tomu niektoré z týchto produktov sú výsledkom iba národnej legislatívnej iniciatívy na podporu štátom sledovaného cieľa a nenachádzajú svoj odraz v práve EÚ.

⁴ V prípade posledne menovaných subjektov dochádza v recentnom období k stupňovaniu miery regulácie podnikateľskej činnosti tzv. nebankoviek pri poskytovaní úverov pre spotrebiteľov. Pozri napr. Vozár, 2016, s. 61-70.

ných podmienok v platnej právnej úprave (znak nemennosti balíka služieb).⁵ Na základe toho môžeme konštatovať, že nejde o typicky komerčné bankové produkty, ale bankové produkty, ktorých zavedenie do komerčnej praxe banky nesleduje prioritne jej ekonomický prospech ale prospech skupiny osôb – finančných spotrebiteľov, ktorým sú adresované, a to vo väzbe na rôzne spoločensko-ekonomické súvislosti (podpora mladých, zvýšenie dostupnosti základných platobných služieb a pod.). Môžeme tak hovoriť o tzv. kvázi bankových produktoch, resp. (ne)bankových produktoch. Vychádzajúc z uvedenej všeobecnej charakteristiky (účel právnej úpravy, materiálny prvok) a reflektujúc právny stav *de lege lata* (formálny prístup), ktorý uvedené produkty implementuje do právneho poriadku SR, je potrebné zdôrazniť prevažne dominujúcu verejnoprávnú metódu regulácie tohto segmentu komerčnej činnosti bánk. Ako vyplynie z nasledovného textu, zakotvenie relevantných inštitútov nachádzame v predpisoch verejnoprávnej povahy (zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 492/2009 Z.z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne aj v podzákonných predpisoch vykonávajúcich splnomocňovacie ustanovenia týchto zákonov) a ich vzťah k obchodnoprávnej úprave je vzťahom *lex specialis* ku *lex generalis* (Obchodný zákonník). Aplikácia Obchodného zákonníka je pritom vymedzená subsidiaritou jeho ustanovení, ktoré upravujú základné záväzkovoprávne vzťahy pre bankový produkt vo forme úveru alebo vkladu, prípadne aj platby.⁶ V závislosti od toho, či právna úprava zavádzajúca ich existenciu ukladá banke povinnosť takýto produkt poskytovať v rámci svojej obchodnej činnosti (obligatórne poskytovanie), alebo či ide pre banku o možnosť dobrovoľne poskytovať takýto produkt (fakultatívne poskytovanie), možno kvázi bankové produkty rozdeliť na povinné produkty (tzv. základný bankový produkt, tzv. platobný účet so základnými funkciami) a na dobrovoľné produkty (tzv. mladomanželský úver, tzv. hypotekárny úver so štátnym príspevkom pre mladých). Z vymedzenej klasifikácie možno indikovať, že produkty vo forme úveru sú naďalej ponechávané v obchodnopolitickej diskreícii banky, čo je zrejme potrebné vnímať v kontexte regulatórnych požiadaviek na riadenie úverového rizika (*credit risk mitigation*).

2.2 Povinne poskytované bankové produkty

Obligatórne poskytované bankové produkty sú svojou povahou za splnenia zákonných podmienok nárokovateľné zo strany finančného spotrebiteľa. Komerčná banka nemôže ich poskytnutie spotrebiteľovi odmietnuť a takýto produkt musí mať nepretržite vo svojej ponuke. Povinné produkty poskytujú preto všetky banky a pobočky zahraničných bánk v SR.

⁵ Znak nemennosti produktu je prirodzene determinovaný relatívnou nemennosťou príslušnej právnej úpravy. Príkladom opaku, ako už ukázala aj legislatívna prax, je skorá zmena právnej úpravy tzv. základného bankového produktu. Tento produkt bol zavedený s účinnosťou od 1.6.2010 novelou zákona o bankách (novela č. 129/2010 Z.z.) do ustanovenia § 5 písm. r) (vymedzenie rozsahu bankových služieb s ním poskytovaných) a do ustanovenia § 27c (náležitosti žiadosti o produkt). S účinnosťou od 1.4.2011 došlo k vypusteniu jeho právnej úpravy (novela č. 46/2011 Z.z.). Po relatívne krátkom čase bol opätovne zavedený od 1.9.2012 (novela č. 234/2012 Z.z.) a od 1.1.2016 doplnená jeho právna úprava (novela č. 405/2015 Z.z.).

⁶ Ide najmä o ustanovenia o zmluve o úvere (§§ 497-507), ustanovenia o zmluve o inkase (§§ 692-696), ustanovenia o zmluve o bežnom účte (§§ 708-715) a zmluve o vkladovom účte (§§ 716-719a).

Základný bankový produkt je spolu s platobným účtom so základnými funkciami pomerne novým inštitútom a ich zavedenie sleduje zabezpečenie väčšej prístupnosti platobných služieb medzi verejnosťou. Nejde primárne o vkladové produkty, ale o prostriedky bezhotovostného platobného styku, aj keď nie je vylúčené úročenie vkladu v banke. Poskytnutie produktu je podmienené kumulatívne dovŕšením 18. roku veku žiadateľa – spotrebiteľa, jeho čistým mesačným príjmom max. 400 eur ku dňu podania žiadosti o poskytnutie tohto produktu a neexistenciou ďalšieho účtu. Jeho výhodou je zabezpečenie minimálneho štandardu bankových služieb pri absencii poplatku za jeho poskytnutie (výška poplatku za základný bankový produkt je 0 eur mesačne).

Základný bankový produkt sa spočiatku terminologicky viazal na bežný účet v zmysle § 708 a nasl. Obchodného zákonníka. Išlo o novinku v bankovníctve (Kubiček et al., 2012). V dôsledku transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami došlo s účinnosťou od 1. januára 2016 k zmene zavedenej právnej úpravy základného bankového produktu, ktorý sa už terminologicky viaže na platobný účet (vid' novela č. 405/2015 Z.z.).⁷ Spočiatku, pri svojom vzniku, bol základný bankový produkt zriedkavo využívaný verejnosťou (v podstate banky zriadili iba niekoľko týchto účtov), čo pravdepodobne viedlo k zrušeniu jeho prvej právnej úpravy k 1. aprílu 2011. Napokon bol však obnovený, pričom rozsah a povaha súvisiacich bankových služieb je podobný rozsahu a povahe služieb u štandardného účtu. Rozsah a spôsob s ním spojených služieb je upravený osobitne vo vykonávacom právnom predpise ministerstva financií – vyhláske č. 41/2016 Z.z. o základnom bankovom produkte s účinnosťou od 1. januára 2016 (§ 1), ktorá zrušila predchodcu – vyhlásku č. 247/2012 Z.z. (účinnú v období 1.9.2012 – 31.12.2015). Ani táto vyhláska však nebola prvý vykonávacím predpisom v tejto oblasti, jej predchodcom bola vyhláska č. 290/2010 Z.z. o rozsahu a spôsobe poskytovania platobných operácií v mene euro v rámci základného bankového produktu (účinná v období od 1.7.2010 – 31.3.2011), ktorú v rámci dočasného zákonného zrušenia produktu ako takého zrušila priamo novela zákona o bankách (zrušovacie ustanovenie § 123a zákona č. 46/2011 Z.z.) s účinnosťou od 1.4.2011. Vývoj právnej úpravy obsiahnutej vo vykonávacom právnom predpise tak sledoval vývoj zákonnej právnej úpravy.

Platobný účet so základnými funkciami (tzv. štandardný účet) je výsledkom transpozície vyššie uvedenej smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami do slovenského právneho poriadku od 1.1.2016.⁸ Jeho zavedenie je tak splnením transpozíčnej povinnosti členského štátu EÚ, ktorá je motivovaná európskymi snahami o prehĺbenie vnútorného trhu s retailovým bankovníctvom a účinné zohľadnenie potrieb spotrebiteľov tak, ako to deklaruje odôvodnenie smernice č. 2014/92/EÚ v bodoch 4 a 6. Smernica pomenúva tento fenomén ako „rozvoj moderného, sociálne inkluzívneho hospodárstva“, ktorý stále vo väčšej miere závisí od všeobecného poskytovania platobných služieb. Poskytovatelia

⁷ Napriek tomu v zákone o bankách zostal v príslušnom ustanovení (§ 5 písm. s) veta pred dvojbodkou) v poznámke pod čiarou č. 13d) odkaz na ustanovenie § 708 Obchodného zákonníka, a to aj keď odkaz v poznámke pod čiarou k právnej úprave štandardného účtu vzniknutého de lege lata k identickému dátumu (1.1.2016) - č. 13mb) - odkazuje na platobný účet (ustanovenie § 2 ods. 9 zákona o platobných službách).

⁸ Ustanovenia § 5 písm. ae) a § 27d zákona o bankách.

platobných služieb majú tendenciu prispôsobovať svoje postupy vnútroštátnym trhom, náklady na cezhraničné fungovanie v porovnaní s nákladmi, ktoré znášajú domáci poskytovatelia, by sa zvýšili, a z toho dôvodu by sa znížila atraktivita cezhraničného podnikania. Cezhraničnú činnosť na vnútornom trhu EÚ brzdia prekážky, ktorým spotrebiteľia čelia pri zriaďovaní platobného účtu v zahraničí. Preto sa javí zavedenie štandardizovaného účtu vo všetkých členských štátoch ako racionálny kompromis v otázke zabezpečenia prístupnosti platobných služieb všetkým fyzickým osobám s právnym vzťahom k niektorému členskému štátu. Poskytnutie prístupu k platobnému účtu pre všetkých oprávnených spotrebiteľov umožní ich vyššie zapojenie do vnútorného trhu EÚ a vďaka tomu budú môcť spotrebiteľia využívať výhody vnútorného trhu.

Štandardným účtom je platobný účet, ktorý obsahuje nasledovné bankové služby súvisiace s platobným účtom: zriadenie, vedenie a zrušenie platobného účtu, vykonávanie platobných operácií,⁹ vydanie platobnej karty. V rámci účtu je rozsah a spôsob s ním spojených služieb upravený osobitne vo vykonávacom právnom predpise ministerstva financií, ktorým je vyhláška č. 42/2016 Z.z. o platobnom účte so základnými funkciami (§ 1).

Rozdiel medzi štandardným účtom a základným bankovým produktom spočíva v niekoľkých aspektoch: štandardný účet možno zriadiť aj v inej mene ako euro, súvisiace bezhotovostné prevody potom možno realizovať v príslušnej mene, hotovostné operácie (vklad na a výber z účtu) však možno pri ňom realizovať výlučne v mene euro. Tieto funkcionality nadväzujú na jeho filozofiu, ktoré má uľahčiť a rozšíriť bezhotovostné platobné operácie na vnútornom trhu EÚ, ktorá v sebe involvuje aj krajiny stojace mimo eurozónu. Základný bankový produkt a s ním súvisiace platobné operácie (hotovostné a bezhotovostné) sú spojené výlučne s menou euro a zahrňujú vydanie iba medzinárodnej debetnej platobnej karty,¹⁰ čo je vzhľadom na jeho národnú povahu a obmedzenú regionálnu pôsobnosť prirodzené. Obidva produkty sa pritom odvíjajú svojou právnou povahou od základnej právnej úpravy platobného účtu nachádzajúcej sa v zákone o platobných službách.¹¹ Vzhľadom na to, že ide o zásadne bankou poskytované produkty (iní poskytovatelia platobných služieb sú vylúčení), ide de facto o platobný účet vo forme bežného účtu v zmysle § 708 Obchodného zákonníka. Obidva produkty sa poskytujú na žiadosť, čo predstavuje osobitnú fázu predkontrakčného procesu.

Oprávneným na poskytnutie štandardného účtu je spotrebiteľ s pobytom v EÚ vrátane spotrebiteľa bez pobytu na území SR, žiadateľa o azyl a spotrebiteľa, ktorému nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorého vyhostenie nie je možné. Spotrebiteľ so štandardným účtom si nesmie zriadiť žiadny ďalší platobný účet okrem vkladového účtu, peňažného vkladu potvrdeného vkladnou knižkou a prijímania vkladov formou sporiaceho programu, a to sporením platobnou kartou, sporením jednorazovým alebo pravidelným prevodom finančných prostriedkov v banke. Podmienkou jeho poskytnutia je teda neexistencia ďalšieho platobného účtu. Platobný účet so základnými funkciami

⁹ Ide o vklad finančných prostriedkov v hotovosti v mene euro na platobný účet, výber finančných prostriedkov v hotovosti v mene euro z platobného účtu, bezhotovostné prevody finančných prostriedkov z platobného účtu alebo na platobný účet (inkasom vrátane trvalého príkazu na inkaso, úhradou vrátane trvalého príkazu na úhradu, prostredníctvom platobnej karty).

¹⁰ Štandardný účet predpokladá vydanie platobnej karty ako takej, hoci v rámci vykonávacej vyhlášky č. 42/2016 Z.z. k tomuto účtu sa reštriktívne ustanovuje vydanie jednej medzinárodnej debetnej platobnej karty.

¹¹ Základná charakteristika platobného účtu je v ustanovení § 2 ods. 9 zákona o platobných službách.

a základný bankový produkt sa preto nemôžu poskytnúť súčasne. Ich paralelné poskytnutie by sa však nemalo vyskytnúť práve s ohľadom na širšiu cieľovú skupinu prvého z nich. Ak má spotrebiteľ už skôr zriadený iný platobný účet, ktorý obsahuje tožné bankové služby ako štandardný účet, je banka povinná raz ročne preukázateľne informovať túto osobu o možnosti zriadenia takéhoto typu účtu. Výška poplatku za štandardný účet (max. 3 eurá mesačne) umožňuje do určitej miery bankám hospodársku súťaž aj v tejto povinnej bankovej službe, avšak horná hranica jeho sadzby je ustanovená spomenutou vykonávacou vyhláškou (§ 2). Banka sa môže dohodnúť s majiteľom účtu na poskytnutí služieb k štandardnému účtu nad rámec zo zákona poskytovaných platobných služieb, pričom si za tieto môžu účtovať osobitné poplatky.

S uvádzaním právne relevantných nepravdivých informácií pri zriaďovaní štandardného účtu je spojená sankcia zrušenia účtu jednostranne zo strany banky. Obdobne banka účet zruší, ak jeho majiteľ nevykoná za súvislých 24 mesiacov žiadnu platobnú transakciu, používa ho v rozpore s pravidlami boja proti money launderingu, nemá pobyt v EÚ alebo má zriadený iný platobný účet.

Využitelnosť produktu štandardného účtu monitoruje ministerstvo financií prostredníctvom informačnej povinnosti bánk zasielať mu každoročne do 10. septembra údaje o počte novozriadených a zrušených účtov tohto typu za predchádzajúci kalendárny rok.

Banka je povinná zaobchádzať so spotrebiteľom pri žiadosti o tento účet alebo pri prístupe k tomuto účtu nediskriminačne. Ustanovenie § 27e zákona o bankách v tejto súvislosti priamo odkazuje na aplikáciu súkromnoprávnej ochrany prostredníctvom antidiskriminačného zákona (zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia explicitne z dôvodu štátnej príslušnosti alebo miesta pobytu spotrebiteľa. Banky už nebudú môcť odmietnuť klienta pre jeho štátnu príslušnosť či miesto jeho pobytu.¹² Vzhľadom na skutočnosť, že dodržiavanie tohto ustanovenia je vo vecnej pôsobnosti orgánu dohľadu nad finančným trhom, možno vyvodiť, že Národná banka Slovenska sa tak stala od 1.1.2016 verejnoprávnym orgánom dohľadu nad dodržiavaním tejto zásady u bánk. Táto skutočnosť môže napomôcť dôkaznej núdzi obeť diskriminácie, ktorá veľakrát nedisponuje dôkaznými prostriedkami, ktorými by preukázala súdu tvrdené skutočnosti o priamej či nepriamej diskriminácii (Cenkner, 2016).

V nadväznosti na európsku právnu úpravu štandardného účtu sa v dôsledku transpozície zmienenej smernice EÚ zaviedla pre spotrebiteľov aj možnosť bezodplatného presunu platobného účtu medzi bankami na základe žiadosti spotrebiteľa (pozri § 44d, 44e, 44f zákona o platobných službách) s účinnosťou od 15. marca 2016. Presun základného bankového produktu a platobného účtu so základnými funkciami sa uskutoční len so súčasným vypovedaním rámcovej zmluvy k týmto produktom u odovzdávajúcej (presúvajúcej) banky. Súvisí to s už konštatovanou podmienkou, že u týchto produktov nesmie súčasne existovať ďalší účet.

¹² Pozri aj napr. Prvý účet sa bude dať zriadiť kdekoľvek v Únii. In SME - Ekonomika, s. 6, 19.4.2014.

2.3 Dobrovoľne poskytované bankové produkty

Fakultatívne poskytované bankové služby, ktoré majú svoj odraz vo verejnoprávnej regulácii zákona o bankách, predstavujú mladomanželský úver a hypotekárny úver so štátnym príspevkom pre mladých. Oba produkty sú ponúkané na báze dobrovoľnosti a komerčná banka nemusí pristúpiť k vytvoreniu.

Mladomanželský úver (§ 88a – § 88d zákona o bankách) je viazaný predovšetkým na podmienku splnenia veku u oboch manželov (do 35 rokov), ktorých manželstvo trvá najviac dva roky, ďalej ich súhrnný priemerný mesačný príjem za predchádzajúci kalendárny rok nesmie presiahnuť 2,6 násobok priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve. Zvýhodnenie takto vymedzenej sociálnej skupiny spočíva v poskytnutí tzv. štátneho príspevku pre mladomanželov vo výške 3%, o ktoré sa zníži úroková sadzba podľa zmluvy o mladomanželskom úvere, za súčasného poskytnutia príspevku samotnej banky vo výške 1,5% počas celej doby splácania úveru.¹³ Celková suma úveru je pritom obmedzená na max. sumu 10 000 eur.

Hypotekárny úver pre mladých poberateľov (§ 85a - § 88b zákona o bankách) je osobitným druhom hypotekárneho úveru. Jeho poskytnutie je viazané predovšetkým na vek žiadateľa – musí ísť o osobu medzi 18. a 35. rokom veku („mladý poberateľ“). V prípade páru musia podmienku veku naplniť obe osoby. Priemerný mesačný príjem za predchádzajúci kalendárny rok môže byť maximálne 1,3 násobok priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve. U manželov nesmie presiahnuť 2,6 násobok priemernej mesačnej nominálnej mzdy. Zvýhodnenie tejto skupiny obyvateľstva spočíva v poskytnutí štátneho príspevku pre mladých vo výške 2%¹⁴, o ktoré sa znižuje úroková sadzba podľa zmluvy o hypotekárnom úvere, za súčasného poskytnutia príspevku banky vo výške 1% počas prvých piatich rokov splácania úveru a jeho úročenia. Špecifikom produktu je obsah záväzku banky, že počas tejto doby banka umožní odložiť splátky istiny hypotekárneho úveru a umožní mimoriadnu splátku hypotekárneho úveru bez poplatku. Celková suma úveru je obmedzená na max. sumu 50 000 eur.

Okrem právnou úpravou zakotvených bankových produktov banky fakultatívne poskytujú aj niektoré ďalšie produkty vo svojom portfóliu v rámci svojej obchodnej stratégie. Najčastejším finančným produktom je tzv. študentský účet, ktorý je viazaný na vek spotrebiteľa (do 26 rokov veku), a tzv. študentský úver (pre študentov dennej formy štúdia vysokej školy, vo veku medzi 18 až 26 rokov). Skúmanie týchto služieb však nie je predmetom nášho záujmu, nakoľko ide o typické bankové obchody bez verejnoprávnej úpravy sui generis v porovnaní s prechádzajúcimi bankovými službami.

¹³ Percentuálna výška štátneho príspevku pre zmluvy uzatvorené v jednotlivých kalendárnych rokoch sa určuje zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

¹⁴ Štátny príspevok sa poskytne mladému poberateľovi každoročne po dobu piatich rokov od začatia úročenia hypotekárneho úveru a iba na jednu zmluvu o hypotekárnom úvere. Štátny príspevok pre mladých sa určuje každoročne zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok

Záver

Vykonané skúmanie obligatórnych a fakultatívnych bankových produktov nás priviedlo k formulovaniu parciálnych výstupov. Nejde o tradične komerčné bankové produkty, ale bankové služby, ktorých zavedenie do komerčnej praxe bánk nepriorizuje ekonomický prospech tohto podnikateľského subjektu, ale prospech definovanej skupiny osôb – finančných spotrebiteľov, ktorým sú adresované (v spojení s rozličnými spoločensko-ekonomickými javmi môže ísť o podporu mladých, zvýšenie dostupnosti základných platobných služieb a pod.). Môžeme tak hovoriť o tzv. kvázi bankových produktoch, resp. (ne)bankových produktoch. Druhá množina služieb, poskytovaných dobrovoľne, pritom vykazuje určitú obmedzenú adresnosť, keďže jej cieľová skupina je signifikantne užšia ako u povinne zo zákona ponúkaných produktov. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva ako národný ľudskoprávny monitorovací orgán vyhodnotilo v roku 2015 poskytovanie dobrovoľných finančných produktov bankami so zvýhodnením pre vybrané skupiny fyzických osôb za realizáciu dočasného vyrovnávacieho opatrenia v zmysle § 8a antidiskriminačného zákona (Kolektív, 2015). Tieto opatrenia odstraňujú znevýhodnenia z rôznych, najmä diskriminačných, dôvodov. Ich cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v bežnom živote. Dočasné vyrovnávacie opatrenia sa prijímajú dobrovoľne a za splnenia podmienky, že nerovnosť je preukázateľná. Cieľom je zníženie alebo odstránenie nerovnosti (Mesároš, 2015). V súlade s tým možno dedukovať, že poskytovaním mladomanželského úveru sa sleduje odstránenie sociálneho a ekonomického znevýhodnenia skupiny osôb s osobitne dôležitou životnou udalosťou. Poskytnutím druhého tzv. hypotekárneho úveru so štátnym príspevkom pre mladých, sa sleduje odstránenie sociálneho a ekonomického znevýhodnenia skupiny osôb v dôsledku objektívnej potreby zabezpečenia bývania. V oboch prípadoch ide o legitímny záujem štátu o podporu určitých sociálne znevýhodnených skupín mladých ľudí. Preto je potrebné v tejto súvislosti formulovať záver, že právna úprava takýchto produktov v zákone o bankách v žiadnom prípade nepredstavuje diskriminačnú právnu úpravu a ich uplatnenie na fakultatívnej báze zo strany bánk je legitímne, pretože podporuje (aspoň čiastočné) odstránenie sociálnej nerovnosti.

Zoznam bibliografických odkazov

- Cenkner, M. (2016). Prenesené dôkazné bremeno a súd ako vyšetrovateľ v antidiskriminačných sporoch. In Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2016. Zborník z vedeckej konferencie. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského.
- Kolektív. (2015). *Správa o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike za rok 2014*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva.
- Kubíček, P. et al. (2012). Novinka v bankovníctve – základný bankový produkt. *Akciová spoločnosť – zodpovedne, strategicky, efektívne. Časť 2, diel 2, kapitola 1*, 1/2012, 14-16.
- Mesároš, M. (2015). Diskriminácia a dočasné vyrovnávacie opatrenia. In *Diskriminácia v zmluvnom práve*. Zborník príspevkov, 2015 (s. 79-86). Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis.

Vozár, J. (2016). Niekoľko úvah k problematike ochrany finančného spotrebiteľa. *Právny obzor*, 99(1), 61-70.

Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 492/2009 Z.z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.